T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

SOĞANLI BEBEKLERİ

Ankara, 2011

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 08.02.2011 tarih ve 10 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 58 alan ve 222 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR ii
GİRİŞ 1
ÖĞRENME FAALİYETİ–1 3
1. SOĞANLI BEBEK 3
1.1. Soğanlı Bebek Çeşitleri 4
1.2. Soğanlı Bebek Yapımında Kullanılan Araç Gereçler 5
UYGULAMA FAALİYETİ 6
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 7
ÖĞRENME FAALİYETİ–2 8
2. SOĞANLI BEBEK YAPIMI 8
UYGULAMA FAALİYETİ 9
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 25
ÖĞRENME FAALİYETİ–3 26
3. SOĞANLI BEBEĞİN SÜSLENMESİ 26
3.1. Soğanlı Bebeğin Süslemesinde Kullanılan Araç Gereçler 26
3.2. Desen Çalışması 29
UYGULAMA FAALİYETİ 30
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 36
MODÜL DEĞERLENDİRME 40
CEVAP ANAHTARLARI 41
KAYNAKÇA 43

AÇIKLAMALAR

KOD	**215ESB514**
ALAN	**El Sanatları Teknolojisi**
DAL/MESLEK	**Dekoratif El Sanatları**
MODÜLÜN ADI	**Soğanlı Bebekleri**
MODÜLÜN TANIMI	Yöresel Soğanlı bebekleri yapma, bebeklerin kıyafetini dikme, kıyafet süslemesini yapma ve süsleme tekniklerini uygulama ile ilgili bilgi ve becerileri içeren öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Ön koşul yoktur.
YETERLİK	Soğanlı bebekleri yapmak
MODÜLÜN AMACI	**Genel Amaç:** Gerekli ortam sağlandığında Soğanlı bebeklerinin özelliklerini tanıyarak hatasız bebek çalışması yapabileceksiniz. **Amaçlar:** **1.** Soğanlı bebek çeşitlerini ve kullanılan araç gereçleri tanıyabileceksiniz. **2.** Soğanlı bebeklerinin kıyafet dikimini yapabileceksiniz. **3.** Soğanlı bebeğinin kıyafet süslemesini ve süsleme tekniklerini yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	**Ortam:** Aydınlık ve temiz ortam **Donanım:** Gövde teli, havlu parçaları, kumaşlar, keçeli kalemler, pul, payet, inci, yapıştırıcı, makas, orlon ipler, yorgan iğnesi, yorgan ipi
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Bir toplumun tarihi süreç içinde ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliklerin bütününe kültür denir. Soğanlı bez bebeği de yöresel kültür değerlerimizden biridir.

Günümüz şartlarında çok farklı yapı, boy, cins, fiyat ve şekilde bebek ya da bebekler bulmak, satın almak mümkündür.

Soğanlı bez bebeği, Soğanlı Köyünde yaşlı bir ninenin torunu için en içten duygularıyla yaptığı, sevgisini ve içtenliğini dökerek hazırladığı ağaç, kumaş atıkları ile oluşturduğu bir bebektir.

Günümüzde Soğanlı bez bebeği hem yöre halkına hem de Türkiye turizmine katkıda bulunmaktadır. İnsanların geçim kaynağı hâline gelmiş olmakla birlikte kültür değerlerimizi kuşaktan kuşağa taşımaktadır.

Sizler de bu modül ile Soğanlı bez bebek hakkında bilgi sahibi olacaksınız. Soğanlı bez bebek yapımında kullanılan temel bilgileri öğreneceksiniz.

Ayrıca kendi yaratıcı fikirlerinizi kullanarak farklı modeller üretebileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve kazandırılacak beceriler doğrultusunda, aydınlık temiz bir ortamda Soğanlı bebek çeşitlerini ve kullanılan araç gereçleri tanıyabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Soğanlı bebek çeşitlerini araştırınız.
- Soğanlı bebek yapımında kullanılan araç gereçleri araştırınız.
- Soğanlı bebek yaparken dikkat edilmesi gereken noktalar nelerdir? Araştırınız.
- Araştırma sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. SOĞANLI BEBEK

Kapadokya bölgesinin giriş kapısı olarak bilinen Soğanlı, köyün simgesi hâline gelen bez bebekleri ile de ünlüdür. Köylü kadınlarca yapılarak Kapadokya'da satılan ve Soğanlı bez bebekleri adı ile ün yapan bu bebekler, köyün en önemli gelir kaynaklarından biridir.

Köyün kadınları ve genç kızları tarafından evlerde geleneksel biçimde otantik bez bebekler üretilir.

Renk renk ahenkli kumaşlarla yapılan şirin ve sempatik bez bebekler, tüm bölgeye hâkim olmuştur. Kapadokya'nın geneline yayılan otantik bez bebekler, Soğanlı'nın önemli gelir kaynaklarından biri sayılır. Geleneksel olarak evlerde köy kadınları tarafından yapılan, tahta veya metal bir iskelet üzerine sarılan havlu ve renkli bezlerle çeşitli büyüklüklerde üretilirken en son olarak basit yüz makyajı ile tamamlanıp tezgâhlardaki yerlerini almıştır.

Köyde birkaç ailenin başlattığı, zamanla turistlerin yoğun ilgi göstermesi üzerine Kayseri Valiliğinin de desteği ile köy halkı turizm amaçlı kooperatif kurmuş ve turizmden önemli gelir elde etmeye başlamıştır.

Yaşlı bir ninenin köyde torunu için ağaç parçası üzerine evdeki kumaşları sararak yaptığı bebek bir turistin ilgisini çeker ve onu satın alır. Bu olaydan sonra geleneksel motiflerle bezeli kumaşlar ve ağaç parçaları ile üretilen Soğanlı bebekleri giderek bir sektör hâline dönüşür.

Yöreyi ziyaret eden turistler köyün belirli bir yerinde kurulan pazardan alışveriş yaparlar.

Bu pazarda otantik Soğanlı bebeklerinin yüzlerce çeşidini bulmak mümkündür (Resim 1.1, Resim 1.2).

Resim 1.1: Soğanlı bebekleri

Resim 1.2: Soğanlı bebekleri

1.1. Soğanlı Bebek Çeşitleri

Giysileri tamamlanmış olan Soğanlı bebeklere aksesuar olarak kullanılan malzemelere göre isimler verilmektedir. Bunlar:

- **Küçük boy:** 20-25cm arasında dimili (şalvar) ve etekli bebek
- **Orta boy:** 25-30cm arasında dimili (şalvar), fistanlı (etek), önlüklü (dizlik), kirmenli, testili, yabalı ve mini bebekli bebek
- **Büyük boy**: 35-40 cm arasında ve 70 cm'lik dimili (şalvar), fistanlı (etek), önlüklü (dizlik), kirmenli, testili, yabalı ve mini bebekli olmak üzere bebekler bulunur (Resim 1.3, Resim 1.4, Resim 1.5, Resim 1.6).

Resim 1.3: Kirmenli bebek

Resim 1.4: Testili bebekler

Resim 1.5: Kirmenli bebekli bebek

Resim 1.6: Testili bebek

1.2. Soğanlı Bebek Yapımında Kullanılan Araç Gereçler

Soğanlı bebek yapımında kullanılan malzemelerin yanında pul, boncuk vb. süslemeler de kullanılarak bebekler daha ilgi çekici hâle getirilmektedir.

Önceden tasarlanan bir desen çalışması yoktur. Kişiler tamamen içlerinden gelen duyguları, ruh hâlleriyle birleştirip çizim yaparlar. Değişik boy ve çeşitteki pul, boncuk ve payetleri dikerek ve yapıştırarak bebek kıyafetlerini süslemektedirler.

- 1,5-2 cm genişliğinde metal tel
- Havlu parçaları
- Patiska
- Renkli pazenler
- Kadife
- Tül
- Kutnu
- Yemeni
- Pul, boncuk ve payetler
- Yorgan ipi
- Yorgan iğnesi
- Keçeli kalemler
- Makas
- Çeşitli renklerde yün ipler
- Tığ
- Oya ipleri (naylon)
- Yapıştırıcı

UYGULAMA FAALİYETİ

Soğanlı bebek yapımı için malzemeleri hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Kumaşlarınızı seçerken yöresel kumaşları tercih ediniz.	➢ Bebeğinizin çeşidine uygun kumaşlar seçiniz.
➢ Yapacağınız bebeğin çeşidine göre aksesuar (testi, kirmen) seçiniz.	➢ Bebeğinize uygun aksesuar seçiniz.
➢ Bebeğiniz için gerekli olan dolgu maddelerini gruplarına (gövde için, kol için) göre ayırınız.	➢ Bebek için gerekli olan dolgu malzemelerini hazırlayınız.
➢ Malzemelerinizi hazırlayınız.	➢ Fiyatı en uygun olan ve işinizi kaliteli bir şekilde tamamlayabileceğiniz malzemeleri seçiniz. ➢ Malzemeleri seçerken ekonomik olmaya özen gösteriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Giysileri tamamlanmış olan Soğanlı bebeklere aksesuar olarak kullanılan malzemelere göre isimler verilmektedir.

2. ( ) Kapadokya bölgesinin giriş kapısı olarak da bilinen Soğanlı, köyün simgesi hâline gelen bez bebekleri ile de ünlüdür.

3. ( ) Bebek yapımında kullanılan araç gereçler titizlikle seçilir.

4. ( ) Kumaş seçiminde yöresel kumaşlar tercih edilmelidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–2

AMAÇ

Bu faaliyet ile verilen bilgiler doğrultusunda, Soğanlı bebek çalışması yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Soğanlı bebek yapımında dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir? Araştırınız.
- Soğanlı bebeğin turizme katkısı nedir? Araştırınız.

2. SOĞANLI BEBEK YAPIMI

Bebek kıyafeti için gerekli olan kumaşlar canlı renklerden seçilerek yapılır. Bebeğin çeşidine göre kutnu, pazen, kadife, patiska temin edilerek bebek yapımında kullanılır. Renk seçimi, bebeği yapan kişinin ruh hâlini de yansıtmaktadır. Gövde yapımında dolgu amaçlı kullanılan havlunun rengi önemli değildir.

Soğanlı bebek yapımı önceden detaylı hazırlık gerektiren bir çalışma değildir. Malzemelerin olması yeterlidir. Bebeğin baş, gövde çalışması esnasında bebek giydirilmeye de başlanarak tamamlanır.

UYGULAMA FAALİYETİ-1

Soğanlı bebek çalışması yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Bebeğinizin boyuna uygun gövde teli seçiniz (Resim 2.1).	**Resim 2.1** ➢ Çalışma ortamını hazırlayınız.
➢ Atık havlu parçalarını 3 cm eninde kesiniz (Resim 2.2).	**Resim 2.2** ➢ Baş, göğüs, gövde yapımı için havlu parçalarını uygulanacağı yere göre gruplara ayırınız.
➢ Havlu parçasını gövde telinin yarısına kadar sarmal olarak sarınız (Resim 2.3).	**Resim 2.3**

	➢ Düzenli çalışınız.
➢ Yorgan ipi ve iğnesi ile tutturunuz.	➢ Havlu parçasının açılmaması için yorgan ipi ve iğnesi ile tutturunuz. İşlem sırasına özen gösteriniz.
➢ Şerit hâlinde kesilmiş olan havlu parçasını kendi etrafında döndürerek sarıp bir halka yaparak baş oluşturunuz (Resim 2.4).	 **Resim 2.4** ➢ 3,5 cm boyunda olmasına dikkat ediniz (Havlu genişliğine dikkat ediniz.).
➢ Baş parçasını gövde telinin tepesinden yaklaşık 5 cm altına yerleştiriniz (Resim 2.5).	 **Resim 2.5**
➢ Bu parçanın üzerine gazoz kapağı yerleştiriniz (Resim 2.6).	 **Resim 2.6** ➢ Çalışma esnasında düzenli olmaya özen gösteriniz.

➢ 4x4cm ebatlarında patiskadan bir parça kesiniz. Gazoz kapağının üzerine yerleştiriniz (Resim 2.7).	 **Resim 2.7** ➢ Bebek yapımı için gerekli kumaş parçalarını önceden keserek hazırlayabilirsiniz.
➢ 10x15 cm ebatlarında patiskadan bir parça kesiniz. Gazoz kapağını ortalayacak şekilde diğer parçanın üzerine yerleştiriniz (Resim 2.8).	 **Resim 2.8** ➢ Önceden hazırlanmış kumaşlarla bebeği daha kısa sürede tamamlayabilirsiniz.
➢ Patiskayı tepe noktasından birbiri üzerine getirerek sıkıştırınız. Yorgan ipi ile sararak sabitleyiniz (Resim 2.9).	 **Resim 2.9** ➢ Kumaşın gergin olmasına özen gösteriniz.
➢ Patiskayı yanlardan arkaya doğru çekerek gerdiriniz ve arka ortasında birleştiriniz. Yorgan ipi ile boyun altından bağlayarak sabitleyiniz (Resim 2.10).	 **Resim 2.10**

	➢ İpi sıkı bir şekilde sararak sabitleyiniz. Gevşek sarıldığı takdirde düzgün ve sağlam bir bebek olmayabilir, unutmayınız.
➢ 10x15 cm ebatlarında patiskadan bir parça kesiniz (Resim 2.11).	 **Resim 2.11** ➢ Başları önceden keserek hazırlayınız (Zamandan tasarruf edebilirsiniz.).
➢ Patiskayı uzun kenarından içe doğru 1 cm kadar katlayınız.	➢ Pratik olunuz.
➢ Katlanan kumaşı bebeğin başının orta noktasından çene altına doğru yerleştiriniz.	➢ Kumaşı ortalayarak başın tam orta noktasına yerleştiriniz.
➢ Kumaşı bebeğin başının arkasından el yardımı ile toplayarak boyun kısmına doğru sıkıştırınız (Resim 2.12).	 **Resim 2.12** ➢ Kumaşın gergin olmasına dikkat ediniz.
➢ Yorgan ipi yardımı ile boyun altındaki kumaşı sararak sabitleyiniz (Resim 2.13).	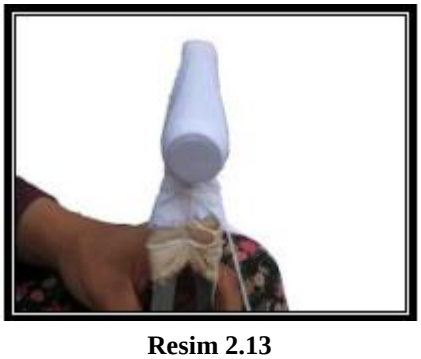 **Resim 2.13**

	➢ Dikkatli çalışınız.
➢ Atık havlu parçalarını boynun hemen altından sarmal olarak sararak gövde oluşturunuz (Resim 2.14).	 **Resim 2.14** ➢ Havlu parçasını sıkı bir şekilde sarınız. ➢ Gevşek olmamasına özen gösteriniz.
➢ Sarma işlemi bitiminde gövdeye sarılan havluyu yorgan ipi ile sararak sabitleyiniz (Resim 2.15).	 **Resim 2.15** ➢ Bebeklerinizi bu ölçülere uygun hazırlayınız.
➢ 20x10 ebatlarında patiskadan bir parça kesiniz (Resim 2.16).	 **Resim 2.16** ➢ Temiz ve düzenli çalışınız.
➢ Kumaşı orta noktasından 2 cm kesiniz. Kestiğiniz kısmı içe doğru 1 cm katlayınız.	➢ İşlem sırasına dikkat ediniz.

➢ Kumaşı orta noktasından boynun alt kısmına yerleştiriniz (Resim 2.17).	 **Resim 2.17** ➢ Kumaşın kestiğiniz kısmını çene altına getirerek yerleştiriniz.
➢ Kumaşı bebeğin arka noktasında birleştiriniz. Yorgan ipi ve iğnesi ile boyundan başlayarak ara teyeli yaparak kumaşı sabitleyiniz (Resim 2.18).	 **Resim 2.18** ➢ Kumaşı bebeğin omuz etrafına sıkıca sararak dikiniz ve sabitleyiniz.
➢ 20x30 cm ebatlarında kumaş kesiniz. Kesilen parçayı ikiye katlayınız (Desen 2.1).	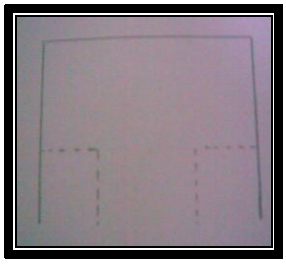 **Desen 2.1** ➢ Bebeğinizin boyutuna göre bluzu hazırlayınız. ➢ Kumaşı dikkatli kesiniz.
➢ Kumaşı işaretli olan yerlerden (kare şeklinde) kesiniz (Desen 2.2).	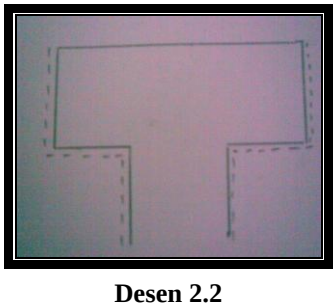 **Desen 2.2**

	➢ Kumaşı işretli yerlerden dikiniz.
➢ Kumaşı işaretli yerlerden dikiniz (Resim 2.19).	 **Resim 2.19** ➢ Elde makine dikişi yapınız.
➢ Kumaşı işaretli yerlerden dikiniz. Kumaşı iç dış yaparak dikişli kısımlarını içe çeviriniz (Resim 2.20).	 **Resim 2.20** ➢ Dikkatli çalışınız.
➢ Kumaşın üst orta noktasından bebeğin başının geçebileceği büyüklükte bir oyuntu oluşturacak şekilde kesiniz.	➢ Makası dikkatli kullanınız.
➢ Bu şekilde hazırlanan gömleği bebeğin başından geçiriniz (Resim 2.21).	 **Resim 2.21** ➢ Gömleği bebeğin başından dikkatli geçiriniz.

➢ Kumaşın sabit durması için boyunun arka kısmından başlayarak sarmal olarak iğne yardımı ile dikiniz (Resim 2.22, Resim 2.23). ➢ Havlu parçalarını gövdenin alt kısmından makas yardımı ile itekleyerek kollarını doldurunuz (Resim 2.24, Resim 2.25).	 **Resim 2.22** **Resim 2.23** **Resim 2.24** **Resim 2.25** ➢ Dolgu maddesini eşit olarak yerleştirmeye özen gösteriniz.

➢ Şerit hâlinde kesilmiş olan havlu parçalarını kendi etrafında çevirerek sarınız ve göğüs oluşturunuz (Resim 2.26).	 **Resim 2.26**
➢ Makas yardımı ile yerlerine yerleştiriniz (Resim 2.27).	 **Resim 2.27** ➢ Dikkatli çalışınız.
➢ Atık havlu parçalarını göğsün hemen altından sarmal olarak sararak gövde çalışması yapınız (Resim 2.28, Resim 2.29).	 **Resim 2.28** **Resim 2.29** ➢ Havluyu gevşek sarmayınız (Sıkı, gergin sarınız.).

➢ 12x12 ebatlarında havludan bir parça kesiniz. Çapraz olarak ikiye katlayınız. Kenarını birine dikiniz (Resim 2.30, Resim 2.31).	 **Resim 2.30** **Resim 2.31** ➢ İç dış yaparak bebeğin ayağına geçiriniz.
➢ Üzerini yorgan ipi ile sarınız ve sabitleyiniz (Resim 2.32, Resim 2.33).	 **Resim 2.32** **Resim 2.33** ➢ İşlemi tekrar diğer parçaya da uygulayınız.

➢ Kumaş üzerinden yorgan ipini sıkı sıkı sararak bebeğin ayağına sabitleyiniz (Resim 2.34).	 **Resim 2.34**
➢ 35x20 ebadında şalvarlık kumaş kesiniz (Desen 2.3).	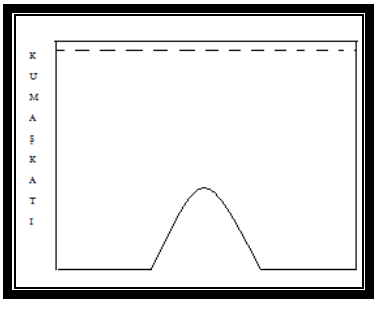 **Desen 2.3** ➢ Çalıştığınız bebeğin özelliğine uygun nitelikte kumaş seçiniz.
➢ Kumaşı açıp iki kenarı üst üstte getirerek dikiniz. Kumaşı ters düz yapınız (Resim 2.35).	 **Resim 2.35** ➢ Dikiş yanda kalacak şekilde dikiniz.
➢ Kumaşın paça ve bel kısmını içe 1 cm büküp yorgan ipi ile verev teyel alınız. İpi bir miktar bırakarak kesiniz (Resim 2.36, Resim 2.37).	 **Resim 2.36**

	 Resim 2.37 ➢ Verev teyel yerine oyulgama teyel de yapabilirsiniz.
➢ Şalvarı bebeğe giydiriniz (Resim 2.38, Resim 2.39).	 **Resim 2.38** **Resim 2.39** ➢ Bebeği dikkatli giydiriniz.
➢ Şalvarın büzgülerini ayarlayarak belinin ve paçalarının iplerini bağlayınız (Resim 2.40).	 **Resim 2.40** ➢ Büzgünün her tarafına eşit dağıtılmasına özen gösteriniz.

➢ Fazlalık bırakılan ipleri çekerek büzgü oluşturunuz ve ipleri sıkıca bağlayınız (Resim 2.41).	 **Resim 2.41** 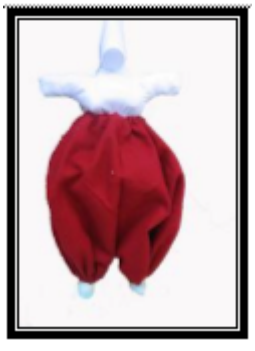 **Resim 2.42** ➢ Büzgüyü ayak etrafında da eşit dağıtınız. ➢ İpi sıkıca bağlayınız.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Soğanlı bebeğe elbise giydirilmesi uygulamasını yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ 80x20 cm ebatlarında beyaz patiskadan bir parça kesiniz (Resim 2.43).	 **Resim 2.43** ➢ Kumaşı uzun olan kenarlarından ikiye katlayınız ve dikiniz. ➢ Kumaşı alt ve üst kenarlarından 1 cm katlayarak dikiniz.
➢ Uzunlamasına ikiye katlayarak biye oluşturunuz (Resim 2.44).	 **Resim 2.44** ➢ Uzunlamasına ikiye katlayarak biye oluşturunuz ve eteğin alt ucuna 1 cm görünecek şekilde dikiniz. ➢ Temizliğe özen gösteriniz.
➢ 80x2 cm ebatlarında saten, tül veya beyaz patiskadan bir parça kesiniz (Resim 2.45).	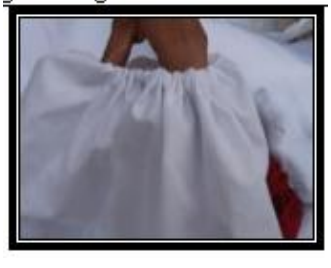 **Resim 2.45**

	➢ Teyellerde yorgan ipi kullanınız.
➢ Eteği bebeğe giydiriniz (Resim 2.46, 2.47).	 **Resim 2.46** **Resim 2.47** ➢ Eteği bebeğe dikkatli giydiriniz. ➢ Büzgüyü her tarafa eşit dağıtınız. ➢ Düğüm atarak sabitleyiniz.
➢ 80x15 ebatlarında tül kesiniz. Herhangi bir ucuna patiska, tül veya satenden biye yapınız.	➢ Çalışma esnasında kumaşın kirlenmemesine özen gösteriniz.
➢ Tülü ikiye katlayıp kısa kenarından dikiniz.	➢ Biye çalışması yaparken dikiş makinesi kullanınız.
➢ Tülün diğer kenarından büzgü alınız. İpe fazlalık bırakarak kesiniz.	➢ Tülde büzgü çalışması yaparken yorgan ipi kullanınız.
➢ Bebeğe giydiriniz. İpi çekerek büzünüz.	➢ Tül eteği bebeğin başından giydiriniz. ➢ Büzgüyü eşit olarak dağıtınız. ➢ Düğüm atarak sabitleyiniz.

➢ 30x4 cm ebatlarında patiska kesiniz. İki uzun kenar karşılıklı gelecek şekilde birleştiriniz. Kenarlarını içe 1 cm katlayınız (Resim 2.48).	 **Resim 2.48** ➢ Bebeğin beline sarınız ve arkada düğüm atınız.
➢ Biye şeklinde hazırladığınız kumaşı bebeğin beline sarınız (Resim 2.49).	 **Resim 2.49** ➢ Arkada düğüm atınız. ➢ Bebeğin kıyafetini elinizle düzelterek şekil veriniz.
➢ Eteğin diğer kenarını 1 cm içe katlayınız. Katladığınız yerden teyel alarak büzgü yapınız (Resim 2.50).	 **Resim 2.50**

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Bebeğin boyuna uygun gövde teli seçilir.

2. ( ) Bebeklerde dolgu maddesi olarak havlu parçaları kullanılır.

3. ( ) Bebeklerde dolgu maddesi doldurularak değil sarılarak oluşturulur.

4. ( ) Yüz çalışmasında gazoz kapağı kullanmasındaki amaç yüzün sert ve düz durmasını sağlamaktır.

5. ( ) Gövde oluşturmada kullanılan havlunun gevşek ya da sıkı olması önemli değildir.

6. ( ) Havluyu sarmada kalın sicim kullanılır.

7. ( ) Bebek kıyafetlerinde büzgü oluşturmak için lastik kullanılır.

8. ( ) Bebekler itinalı olarak temiz ve bir düzen içerisinde hazırlanır.

9. ( ) Bebek yapımında el becerisi önem taşır.

10. ( ) Kıyafetlerde kullanılan kumaşların cinsi ve renkleri bebek çeşidine göre belirlenir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–3

AMAÇ

Bu faaliyet ile verilen bilgiler doğrultusunda, Soğanlı bebeğinin kıyafet süslemesini ve süsleme tekniklerini yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Soğanlı bebek süslemesinde kullanılan pul, payet ve boncuk çeşitlerini araştırınız.
- Araştırma sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. SOĞANLI BEBEĞİN SÜSLENMESİ

Bebek kıyafetinin daha ilgi çekici hâle gelmesi için çeşitli pul, payet, boncuk, harç, keçeli kalem, orlon ip vb. kullanılarak dizayn edilir.

3.1. Soğanlı Bebeğin Süslemesinde Kullanılan Araç Gereçler

- **Pul:** Metal ya da plastik maddelerden yapılmış, yuvarlak, ince, düz ya da bombeli, ortası delik, oya yapımı ve süslemede kullanılan gereçlerdir.

Resim 3.1: Pul

Resim 3.2: Pul

- **Boncuk:** Sedef, ahşap, cam, kristal, porselen, çeşitli maden ve taşlardan yapılmış ortası delik, yuvarlak ve kesme şeklinde, oya yapımında ve süslemede kullanılan küçük taneciklerdir. Yuvarlak boncuk, boru boncuk, nazar boncuğu çeşitleri ile piyasada bulunur.

Resim 3.3: Boncuk

Resim 3.4: Boncuk

- **İnci:** İstiridyeden çıkarılan değerli bir taştır. Süslemede daha çok piyasada bulunan suni inciler kullanılmaktadır. Suni inciler plastik, cam ya da sedef gibi maddelerden yapılmaktadır. Çeşitli renklerde kaplananları da bulunmaktadır. Farklı renk ve boyutlarda olup süsleme amaçlı kullanılan imitasyon taştır.

Resim 3.5: İnci

Resim 3.6: İnci

- **Payet:** Giysi vb.ni işlemek, süslemek için kullanılan küçük pırıltılı puldur.

Resim 3.7: Payet

Resim 3.8: Payet

- **Çeşitli renklerde örgü ipleri:** Pamuk, keten, yün, ipek gibi maddelerin liflerinin ince bükülerek sarılmasından oluşan dikiş, nakış ve örgü örmede kullanılan farklı kalınlıklardaki sicimler kullanılır.

Resim 3.9: İp

Resim 3.10: İp

- **Yapıştırıcı:** Bir yere tutturmak istediğimiz materyali yapıştırmada kullanılan yapışıcı özelliği olan maddedir.

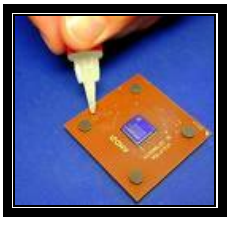

Resim 3.11: Yapıştırıcı

Resim 3.12: Yapıştırıcı

- **Makas:** Çapraz eklemlenmiş kesici yüzlü iki bıçaktan yapılmış kumaş, kâğıt, saç, ip gibi şeyleri kesmeye yarayan araçtır.

Resim 3.13: Makas

- **Keçeli kalemler:** Kâğıt vb. üzerine yazı yazmak veya çizim yapmak için kullanılan kırtasiye malzemesidir.

Resim 3.14: Keçeli kalem

3.2. Desen Çalışması

Soğanlı bebeğin eteği üzerine özellikle tek renkli açık renk kumaşlarda (gelin bebekler) yöresel motifler çizilir. Bu motifler kişinin hayal dünyasını yansıtır. Tamamı ile doğal, içten gelerek çizilen desenlerdir. Kişinin el becerisi de desenin düzgün çizilmesinde etkilidir. Desen çizimlerinde kalıp desenler kullanılmaz. Desenler doğrudan simetri oluşturacak şekilde keçeli kalemlerle çizilir ve boyanır.

Resim 3.15: Desenin çizilmesi

UYGULAMA FAALİYETİ-1

Hazırladığınız malzemelerle Soğanlı bebek süslemesi yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Makasın ucuna veya parmak ucuna istenilen renkteki ipi sarmal bir şekilde 5-6 kez sarınız (Resim 3.16).	 **Resim 3.16** ➢ İp rengini belirleyiniz. ➢ Yapılan ponponun büyüklüğünün aynı olması için sarma sayısını sayınız.
➢ İpinizi iğne yardımı ile bebeğin göğüs üzerinden geçirerek halka oluşturunuz. Halkayı sıkıştırmadan önceden hazırladığınız ipi halkanın arasına yerleştirip ipi çekerek sıkıştırınız. Renkli ipi sabitleyiniz (Resim 3.17).	 **Resim 3.17** ➢ Yerleştirirken ponponu ortalayarak yerleştiriniz.
➢ Aynı işlemi diğer göğüs üzerinde de uygulayınız (Resim 3.18).	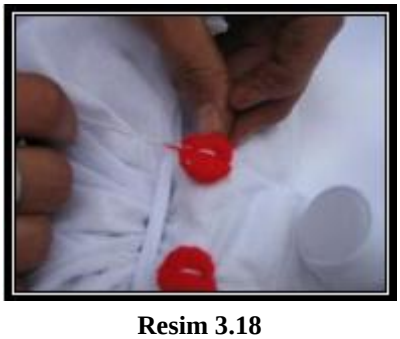 **Resim 3.18** ➢ Dikkatli çalışınız.

➢ Bebeğin başının sivri kısmına ponpon yapınız (Resim 3.19).	 **Resim 3.19** ➢ İp uzunluklarını ayarlarken bebek üzerinde mezür ile ölçüm yapabilirsiniz. İp uzunluğu bebek boyuna göre değişebilir, dikkat ediniz.
➢ 55 cm uzunluğunda 6 tane ip kesiniz (Resim 3.20).	 **Resim 3.20**
➢ Kestiğiniz iplerin orta noktasını bulunuz (Resim 3.21).	 **Resim 3.21** ➢ Orta noktasını ponponun arka ortasından yerleştiriniz.

➢ İpleri göğüs üzerine hazırladığınız ponponların etrafına sararak sabitleyiniz (Resim 3.22).	 **Resim 3.22** ➢ İpleri gergin bir biçimde sabitleyiniz. İpleri etek ucuna hazırladığınız ponponların etrafına sararak sabitleyiniz.
➢ 35x8 ebadında beyaz kumaştan 3 tane parça kesiniz. Kumaşı ikiye katlayıp birleşim noktasından büzgü alınız ve iki kenarı birbirine dikerek tutturunuz (Resim 3.23).	 **Resim 3.23**
➢ Yaptığınız çalışmanın ortasına iri pul koyunuz (Resim 3.24).	 **Resim 3.24** ➢ İğneyi çalışmanın altından geçirip pulun ortasından çıkarınız.
➢ Ponpon çalışması yaparak pulu oraya sabitleyiniz.	➢ Renk uyumuna dikkat ediniz. Büzgüyü eşit olarak dağıtınız.

➢ Hazırladığınız iki çiçeği bebeğin kol uçlarına ve üçüncü çiçeği de iki çiçeği ortalayarak etek ortasına yerleştiriniz (Resim 3.25).	 **Resim 3.25** ➢ Oran orantıya dikkat ediniz. Bu süslemeleri yaparken kendi içinizden geldiği şekilde de süslemeler yapabilirsiniz.
➢ Etek uçlarına nasıl bir desen çizeceğinize karar veriniz. ➢ Desen ortasına ponpondan tohum çalışması yapınız (Resim 3.26).	 **Resim 3.26** ➢ Desenleri doğrudan düzgün bir şekilde çizemiyorsanız parşömen kâğıdına önceden deseni çizip karbon kâğıdı ile kumaş üzerine geçirebilirsiniz.
➢ Deseni önceden belirlediğiniz renklerde keçeli kalemlerle boyayınız (Resim 3.27).	 **Resim 3.27** ➢ Dikkatli boyayınız. Renk uyumuna özen gösteriniz.

➢ Deseni rahat ve düzgün bir şekilde boyamak için kumaşı sert bir yüzeye koyunuz veya elinizin üzerine yerleştirip pratik bir şekilde oyalayınız (Resim 3.28).	 **Resim 3.28** ➢ Temiz çalışınız. Acele etmeyiniz.
➢ Pul, payet, boncuk ve incilerle bebek süslemesini tamamlayınız (Resim 3.29).	 **Resim 3.29** ➢ Pul ve payetleri yapıştırıcı ile yapıştırabilirsiniz. ➢ Diğer bebeklerde (testili ve bebekli bebek, kirmenli bebek vb.) eline vereceğiniz aksesuarlarla bebek süslemesini tamamlayınız. ➢ Bebek süslemelerinde kendi isteğiniz, zevkiniz doğrultusunda süslemeler yapınız.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Hazırlamış olduğunuz malzemelerle Soğanlı bebek süslemesi yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Bebeğe kaş, göz yapınız (Resim 3.30).	 **Resim 3.30** ➢ Çizimlerde oran orantıya dikkat ediniz. Titiz çalışınız. ➢ Göz etrafında mavi, yeşil vb. renklerle tonlandırmalar yaparak gözü daha ilgi çekici hâle getirebilirsiniz.
➢ Dudak yapınız (Resim 3.31).	 **Resim 3.31** ➢ Makyaj çalışması yaparken acele etmeyiniz.
➢ Burun yapınız (Resim 3.32).	 **Resim 3.32** ➢ Kaş, göz, dudak burun çalışması yaparken kişinin el becerisi de çalışmanın doğallığı açısından önemlidir, unutmayınız. ➢ Dikkatli çalışınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

ÖLÇME SORULARI

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Bebek kıyafetinin daha ilgi çekici hâle gelmesi için çeşitli pul, payet, boncuk, harç, keçeli kalem, orlon ip vb. kullanılarak dizayn edilmesine süsleme denir.

2. ( ) Süslemede daha çok piyasada bulunan suni inciler kullanılmaktadır.

3. ( ) Metal ya da plastik maddelerden yapılmış yuvarlak, ince, düz ya da bombeli, ortası delik, oya yapımı ve süslemede kullanılan gereçlere boncuk denir.

4. ( ) Kaş, göz, burun, dudak çizimlerinde sulu boya kullanılmaktadır.

5. ( ) Bebek yüzü sprey vernik ile verniklenerek parlatılır.

6. ( ) Kaş, göz, burun ve dudak çizimlerinde oran orantı önemli değildir.

7. ( ) Bebek süslemesinde kullanılan pul payet vb. malzemeler bebeği daha ilgi çekici hâle getirir.

8. ( ) Süslemelerde kullanılan pul ve payetler yapıştırıcı ile kumaş üzerine yapıştırılır.

9. ( ) Etek üzerine çizilen motifler kişinin hayal dünyasını yansıtır.

10. ( ) Kıyafetler üzerine çizilen desenler otantik desenlerdir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

UYGULAMALI TEST

- Bu modülden faydalanarak Soğanlı gelin bebeği çalışınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için Evet, kazanamadığınız için Hayır kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1.	Bebeğin kıyafetine karar verdiniz mi?		
2.	Bebeğe uygun kumaş seçtiniz mi?		
3.	Dolgu malzemelerinizi hazırladınız mı?		
4.	Malzemeleri temin ederken ekonomik olmaya özen gösterdiniz mi?		
5.	Bebeğin boyuna (boy uzunluğu) uygun tel seçtiniz mi?		
6.	Artık havlu parçalarını hazırladınız mı?		
7.	Yorgan ipi ve iğneyi hazırladınız mı?		
8.	Gazoz kapağını hazırladınız mı?		
9.	Bebeğin yüzü için gerekli kumaşları kesip hazırladınız mı?		
10.	Kumaşların sıkıştırma esnasında gergin olmasına dikkat ettiniz mi?		
11.	Bebeğin başını oluşturdunuz mu?		
12.	Omuz çalışması için sardığınız havlunun sıkı olmasına dikkat ettiniz mi?		
13.	Omuz için sardığınız havluyu yorgan ipi ile sıkı sıkı sarıp sabitlediniz mi?		
14.	Bebeğin omuzlarına sarılacak kumaşı kestiniz mi?		
15.	Kumaşı çene altına yerleştirip omuz etrafında çevirip sıkıştırdınız mı?		
16.	Gövde oluşumu için gerekli olan kumaşı kesip diktiniz mi?		
17.	Bebeğe giydirip teyelleyerek tutturdunuz mu?		

18.	Kolları havlu parçası ile doldurup göğüs çalışması yaptınız mı?		
19.	Havlu artıkları ile gövde çalışması yaptınız mı?		
20.	Ayak çalışması yapıp havluyu sabitlediniz mi?		
21.	Şalvarlık kumaşı kesip diktiniz mi?		
22.	Büzgü için teyel aldınız mı?		
23.	Büzgüyü eşit dağıtıp ipi bağladınız mı?		
24.	Etek çalışması için kumaşı kesip diktiniz mi?		
25.	Büzgü aldınız mı?		
26.	Eteği bebeğe giydirdiniz mi?		
27.	Büzgüyü eşit dağıtıp ipi bağladınız mı?		
28.	Tül eteği kesip diktiniz mi?		
29.	Büzgü aldınız mı?		
30.	Tül eteği bebeğe giydirdiniz mi?		
31.	Büzgünün her tarafa eşit dağıtılmasını sağladınız mı?		
32.	Beli temizlemek için biye hazırladınız mı?		
33.	Biyeyi bebeğin beline yerleştirip arka ortasından bağladınız mı?		
34.	Artan kumaşı kestiniz mi?		
35.	Bebek süslemesi için gerekli olan araç gereçleri hazırladınız mı?		
36.	Ponpon yapacağınız ipleri ve ip renklerini belirlediniz mi?		
37.	Ponponlarını yapıp yerlerine tutturdunuz mu?		
38.	Pul, payet yapıştıracağınız uzun ipleri kestiniz mi?		
39.	Çiçek çalışması için kumaşınızı kestiniz mi?		
40.	Çiçekleri yaptınız mı?		
41.	Çiçekleri ponponlarla belirlediğiniz yerlere sabitlediniz mi?		

42.	Etek üzerine çizeceğiniz desenlere karar verdiniz mi?		
43.	Keçeli kalemlerinizi hazırladınız mı?		
44.	Deseni çizip boyadınız mı?		
45.	Pul, payet vb. yapıştıracağınız yerleri belirleyip yapıştırdınız mı?		
46.	Kaş, göz, burun ve ağız çalışması yaptınız mı?		
47.	Tamamlanmış bebekleri inceleyerek fikir edindiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda "hayır" şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız "evet" ise "ölçme ve değerlendirme"ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Soğanlı bebek yöresel bir bebek çalışmasıdır.

2. ( ) Soğanlı bebeğin yöre halkına ve turizme katkısı büyüktür.

3. ( ) Bebek iskeletinde ahşap ve metal tel kullanılır.

4. ( ) Bebeklerde kullanılan kumaşlar bebeğin çeşidine göre seçilmelidir.

5. ( ) Bebeklerin makyajları pastel boyalarla yapılır.

6. ( ) Sedef, ahşap, cam, kristal, porselen, çeşitli maden ve taşlardan yapılmış, ortası delik, yuvarlak ve kesme şeklinde, oya yapımında ve süslemede kullanılan küçük taneciklere pul denir.

7. ( ) Bebekler aksesuar olarak verilen testi, bebek, kirmen vb. ile isimlendirilir.

8. ( ) Kıyafetlerin süslenmesinde kullanılan pul, payet, boncuklar kişinin zevki doğrultunda dizayn edilerek yapıştırılmaz.

9. ( ) Türk Patent Enstitüsü bez bebeklere "Soğanlı Bez Bebeği" olarak patent vermiştir.

10. ( ) Bandrol ve mühürle patentlenmiş olan Soğanlı bez bebeklerine turistler yoğun ilgi göstermektedir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	D
4	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	D
5	Y
6	Y
7	Y
8	D
9	D
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-3 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	Y
5	Y
6	Y
7	D
8	D
9	D
10	D

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	**D**
2	**D**
3	**D**
4	**D**
5	**Y**
6	**D**
7	**Y**
8	**D**
9	**D**

KAYNAKÇA

- Kayseri İli Yeşilhisar İlçesi Soğanlı Köy Muhtarı İsmail ABLAK ile Yapılan Görüşme Notları
- Türk Patent Enstitüsü'nün Tescilli Soğanlı Bez Bebek ile İlgili Yazılı Notları
- www.sağlık.gov.tr